

Uitnodiging Kleiduivenschietwedstrijd Regio Overijssel – zaterdag 3 oktober 2026 – 't Weideke Rietmolen



Zaterdag 3 oktober a.s. wordt weer de jaarlijkse kleiduivenschietwedstrijd van de afdeling Overijssel gehouden, bij schietsportcentrum 't Weideke, Weenkweg 3 te Rietmolen.

Aanvang: vanaf 13.00 uur, inschrijven tot 15.30 uur.

Denk er aan om uw jachtakte bij u te hebben, voor het inschrijven.

Kosten voor deze wedstrijd:

1e ronde:

- Leden: € 28,00
- Niet leden: € 30,00

2e ronde:

- Leden: € 28,00
- Niet leden: € 28,00

De wedstrijd wordt opgedeeld in 3 categorieën, zodat iedereen kans maakt om in de prijzen te vallen. Voor diegene die geen wapen heeft, of dit niet meebrengt: er zijn baangeweren beschikbaar.

Ook introducés zijn van harte welkom.

Bij deelname zijn: kop koffie, plak cake en gehaktbal inbegrepen.

Tevens willen we u laten weten dat Mia Gunneman, Rudi Lindeboom en Mariska Jalink na deze middag afscheid nemen van de kleiduivencommissie van NOJG Overijssel.

Wij hopen op u aller komst!

Met vriendelijke groet,

Namens de kleiduivencommissie van de NOJG regio Overijssel

Gezamenlijke Ganzenochtend WBE's Noord-Holland

Beste WBE-leden,

- UITNODIGING -



Gezamenlijke
Ganzenochtend
WBE'S NH

Z A T E R D A G
1 5 - A U G

PROGRAMMA

Starttijd vanaf 05.19u (*één uur voor zonsopkomst*).

Door een samenwerking tussen alle WBE's in Noord-Holland willen we een zo optimaal mogelijk afschot behalen.

Eenieder jaagt in eigen jachtveld. Kijk of u deze ochtend jagers zonder veld en mede-uitvoerders kunt uitnodigen.

We wensen iedereen een mooie en productieve ganzenochtend toe.

Vriendelijke groet,
WBE Werkgroep Ganzenbeheer



Hierbij nodigen wij u uit om actief deel te nemen aan de collectieve ganzendag op **15 augustus**.

Deze dag is georganiseerd om gezamenlijk uitvoering te geven aan het ganzenbeheer en zo tot een optimaal afschot te komen. Eerdere collectieve dagen hebben aangetoond dat deze aanpak zeer effectief is.

Iedereen jaagt in zijn eigen veld. De starttijd is **05.19 uur**, één uur vóór zonsopkomst.

Wij vragen u om een mede-uitvoerder en/of schadebestrijder mee te nemen, zodat we gezamenlijk een zo groot mogelijke inzet kunnen realiseren.

Denk er daarnaast aan dat **iedere deelnemer zijn eigen afschot-en verjaagacties registreert**. Dit geeft een realistisch beeld van de inzet van alle jagers. Wanneer één persoon het volledige tableau registreert, ontstaat een vertekend beeld in de cijfers. Juist deze cijfers zijn van groot belang. Op dit moment is er namelijk sprake van onderregistratie.

Wij hopen op een actieve bijdrage van iedereen, zodat we van deze collectieve ganzendag een succes kunnen maken.

Heeft u vragen? Neem dan contact op met uw WBE.

Met vriendelijke groet,

WBE Werkgroep Ganzenbeheer

Bob Pieters (06 5756 3601)

Jan Neimeyer (06 3850 7832)

Rapport 'Broedvogels van

Nederland in 2025 'gepresenteerd'

Geplaatst: 11/08/2026

Sovon Vogelonderzoek Nederland en het CBS hebben het rapport *Broedvogels van Nederland in 2025* gepresenteerd. Het rapport geeft een actueel beeld van de ontwikkelingen van de Nederlandse broedvogelstand. Zie hiervoor het te downloaden rapport *Broedvogels in Nederland 2025*, hiervan hebben wij de ontwikkeling van de wilde eend en houtduif als bejaabare soorten er uitgelicht.

Wilde Eend en Houtduif als wildsoorten- trends, oorzaken en praktische betekenis

Hiermee vatten wij de belangrijkste inzichten uit het Sovon-rapport *Broedvogels in Nederland 2025* samen, met de Wilde Eend centraal en de Houtduif als vergelijking.

Kernboodschap: de Wilde Eend is nog algemeen, maar neemt al decennia af doordat te weinig kuikens overleven; de Houtduif is eveneens algemeen, maar laat een genuanceerder en plaatselijk stabiel beeld zien.



1. Wilde Eend: algemeen, maar kwetsbaar

De **Nederlandse broedpopulatie** van de Wilde Eend wordt geschat op **180.000–280.000 paren**. Ondanks die omvang is de trend negatief: sinds begin jaren negentig is de populatie met ongeveer **25%** afgenomen.

Ook recent blijft de soort achteruitgaan, met gemiddeld ongeveer **-0,8% per jaar** in de periode 2014–2025. De afname lijkt wel iets af te remmen.

De belangrijkste conclusie is dat **het probleem** waarschijnlijk niet **vooral** bij **de eieren** of nesten ligt, maar bij **de overleving van kuikens** na het uitkomen.

Kuikenoverleving als sleutelprobleem

In 2025 was ongeveer **34% van de onderzochte nesten succesvol**. Dat ligt iets onder het gemiddelde van **37% over 2000–2025**, maar duidelijk boven de lage waarden van 2018–2022.

Daarom lijkt het nestsucces op dit moment niet de

belangrijkste beperkende factor. De grotere uitdaging is dat te weinig kuikens groot worden.

Kuikens hebben meer kans om te overleven langs oevers met **hoge, gevarieerde oevervegetatie**. Die begroeiing biedt dekking, voedsel en een rijkere insectenfauna.

Kort gezegd: een natuurlijke, deels ruige waterkant is voor jonge Wilde Eenden veel waardevoller **dan een strak gemaaide** sloot- of vijverrand.

2. Praktische betekenis voor tuin, sloot en landbouwgebied

Tuinen

Een vijver kan aantrekkelijk zijn voor Wilde Eenden, maar vooral wanneer een deel van de oever beschutting biedt. Dichte oeverplanten, ongemaaide stukken en rustige zones vergroten de waarde voor kuikens. Zelfs een kleine natuurlijke hoek kan daardoor ecologisch waardevol zijn.

Sloten en vaarten

In sloten en vaarten ligt een belangrijke kans: laat delen van de oever ongemaaid en zorg voor afwisseling tussen open water en begroeide randen.

Landbouwgebied

In landbouwgebied is de kwaliteit van sloten, vaarten en oeverzones direct relevant voor de Wilde Eend. Niet alleen nestbescherming, maar vooral goede omstandigheden voor kuikens na het uitkomen zijn belangrijk.



3. Houtduif: algemeen, maar met een ander verhaal

De Houtduif laat een ander patroon zien dan de Wilde Eend. De soort is zeer algemeen en goed aangepast aan menselijke omgeving, maar de ontwikkeling verschilt per leefgebied en tijdsperiode.

De geschatte **broedpopulatie** bedraagt ongeveer **290.000–580.000 paren**. Op lange termijn is sprake van afname, maar recente gegevens wijzen op een gunstiger of stabiel beeld, afhankelijk van de context.

Betekenis voor tuinen en landschap

Voor de Houtduif zijn vooral **bomen**, **struiken** en groenstructuren belangrijk. Bomen bieden nestgelegenheid; tuinen, parken en landbouwgebied leveren voedsel en leefruimte.

4. Belangrijkste verschillen

Het verschil tussen beide soorten zit vooral in het type leefgebied dat bepalend is voor hun succes.

5. Vergelijking in één overzicht

	 Wilde Eend	 Houtduif
Geschatte populatie	180.000–280.000 paren	290.000–580.000 paren
Lange termijn	 ± 25% afname	 ± -0,9%/jaar
Recente trend	 -0,8%/jaar (2014–25)	 toename laatste 12 jaar
Grootste aandachtspunt	Kuikenoverleving	Voedsel + landbouwlandschap
Tuin	Vijver + begroeide oever	Bomen + groen
Sloot	Hoge oevervegetatie zeer belangrijk	Minder belangrijk
Landbouw	Natuurlijke sloten en oevers	Beschikbaar voedsel
Belangrijkste simpele maatregel	Niet alles strak maaien	Bomen en groen behouden

6. Conclusie

Wilde Eend: vraagt vooral om betere leefomstandigheden voor jonge vogels; de belangrijkste maatregel is het verbeteren van oeverzones, met voldoende hoge en gevarieerde vegetatie voor kuikens.

Houtduif: laat zien hoe aanpassing aan menselijke omgeving kansen kan bieden, maar ook afhankelijk blijft van landschap

en voedselbeschikbaarheid, behoud van bomen, struiken en groene verbindingen is vooral belangrijk, naast voldoende voedsel in het omliggende landschap.

De kern is dat **algemeen voorkomen niet automatisch betekent dat het goed gaat.**

Meer informatie is te vinden in het [rapport Broedvogels van Nederland in 2025.](#)

Botulisme uitbraken en Eendenjacht Zuid-Holland

Beste NOJG-leden Zuid-Holland

De afgelopen periode hebben we te maken gehad met uitzonderlijke weersomstandigheden. Langdurige droogte in combinatie met hoge temperaturen heeft op sommige plaatsen geleid tot een kwetsbare situatie voor flora en fauna. Daarnaast worden op diverse locaties botulisme-uitbraken vastgesteld. Met name de stand van de wilde eend zou hierdoor lokaal onder druk kunnen komen te staan.

Vanuit die verantwoordelijkheid roepen wij alle jachthouders op om de actuele omstandigheden nadrukkelijk mee te wegen bij de uitoefening van de jacht. Goed jachthouderschap betekent immers dat wordt gestreefd naar een gezonde en duurzame wildstand, waarbij beheer wordt afgestemd op wat het veld op dat moment vraagt.

Uiteraard blijven de weidelijkheidsprincipes, zoals het afschot van woerden ter bevordering van het broedsucces, onverminderd van kracht. Iedere jachthouder maakt daarin

vanzelfsprekend zijn of haar eigen afweging. Juist onder deze uitzonderlijke omstandigheden vragen wij u echter om verstandig, zorgvuldig en met oog voor het wild te handelen.

Alvast dank voor uw inzet en betrokkenheid.

Namens KNJV Zuid-Holland en NOJG Zuid-Holland

Sinds 29 juli 2026 worden grote Canadese ganzen in Fryslân beheerd op basis van een provinciale vergunning voor populatiebeheer.



Beheer van de Canadese gans in Fryslân

Sinds 29 juli 2026 worden grote Canadese ganzen in Fryslân beheerd op basis van een provinciale vergunning voor populatiebeheer. Omdat geen sprake meer is van een landelijke vrijstelling die in Fryslân kan worden toegepast, kan bij schade door Canadese ganzen een tegemoetkoming van BIJ12-Faunazaken worden aangevraagd.

Voor een tegemoetkoming gelden de gebruikelijke voorwaarden voor adequaat gebruik. Dit betekent dat de verleende vergunning aantoonbaar moet worden ingezet om schade te voorkomen of te beperken, in de praktijk minimaal twee keer per week. Deze verplichting geldt vanaf het moment van verzending van dit bericht.

Wij verzoeken grondgebruikers en uitvoerders daarom om hierover goede afspraken te maken en ervoor te zorgen dat uitgevoerde beheeracties tijdig worden geregistreerd.

Waarom kan de landelijke vrijstelling niet meer worden gebruikt?

De Canadese gans staat formeel nog steeds op de landelijke vrijstellingslijst. In Fryslân kan van deze landelijke vrijstelling echter geen gebruik meer worden gemaakt, omdat het betreffende Faunabeheerplan Algemene Soorten is verlopen.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in 2023 geoordeeld dat bij de uitvoering van een landelijke vrijstelling niet zonder meer kan worden uitgegaan van de bestaande landelijke onderbouwing (ECLI:NL:RVS:2023:1545; zie bijlage). Bij de goedkeuring van een faunabeheerplan moet worden beoordeeld of voor de betreffende soorten, op het moment van besluitvorming, aan de wettelijke vereisten wordt voldaan. Daarbij gaat het onder meer om de noodzaak van de maatregel, het ontbreken van andere bevredigende oplossingen en de staat van instandhouding.

De bestaande landelijke onderbouwing bleek hiervoor onvoldoende. Dit betekent in de praktijk dat na het aflopen van bestaande faunabeheerplannen niet opnieuw op basis van een nieuw faunabeheerplan uitvoering kan worden gegeven aan de landelijke vrijstelling.

Voor Fryslân geldt dit inmiddels voor de Canadese gans, houtduif en het konijn.

Provinciale vergunning voor de Canadese gans

Om beheer van de Canadese gans in Fryslân mogelijk te houden, is daarom gekozen voor een provinciale vergunning voor populatiebeheer. Deze vergunning is voorzien van een volledige provinciale onderbouwing en vormt daarmee een zelfstandige juridische grondslag voor het beheer.

Voor de vos, zwarte kraai en kauw kan in Fryslân op dit moment nog gebruik worden gemaakt van de landelijke vrijstelling op basis van het huidige Faunabeheerplan Predatiebeheer. Dit faunabeheerplan loopt eind 2026 af. Alleen het verlengen van het faunabeheerplan biedt echter geen oplossing voor de landelijke vrijstelling. Voor voortzetting van de uitvoering moet opnieuw worden voldaan aan het geldende juridische toetsingskader.

Ontwikkeling in andere provincies

De juridische ontwikkeling rond de landelijke vrijstelling speelt inmiddels in een groot deel van Nederland. In meerdere provincies is uitvoering op grond van de landelijke vrijstelling al niet meer mogelijk.

In Limburg en Zeeland lopen de betreffende faunabeheerplannen af op 31 december 2026. Voor Noord-Brabant geldt een einddatum van 30 juni 2029. Groningen, Drenthe, Flevoland, Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland kennen inmiddels eveneens geen uitvoering meer op grond van de landelijke vrijstelling.

Overijssel vormt op dit moment een bijzondere situatie. Daar is het huidige faunabeheerplan, inclusief de uitvoering van de landelijke vrijstelling, recent onherroepelijk geworden.

Daardoor blijft uitvoering daar voorlopig mogelijk.

Ook in Gelderland is de landelijke vrijstelling onderwerp van juridische procedures. De rechtbank Gelderland heeft in december 2024 het Faunabeheerplan Jacht en Vrijstellingssoorten 2023–2029 uitgebreid getoetst aan het toetsingskader uit de uitspraak van de Raad van State uit 2023. Daarbij is per soort beoordeeld of de onderbouwing aan de wettelijke eisen voldoet (zie bijlage).

Aanleiding voor de stelselherziening

De uitspraak van de Raad van State uit 2023 en de juridische problematiek die daaruit voor de landelijke vrijstelling naar voren is gekomen, vormen bovendien een belangrijke aanleiding voor de huidige herziening van het stelsel.

Kort samengevat: de Canadese gans staat formeel nog steeds op de landelijke vrijstellingslijst, maar die vrijstelling kan in Fryslân niet meer als juridische grondslag voor het beheer worden gebruikt. Daarom is gekozen voor een provinciale vergunning voor populatiebeheer, met een zelfstandige provinciale onderbouwing.

Uitnodiging evenementen Jonge Jachtgenoten NOJG 2026

[Jonge jachtgenotenDownloaden](#)

Nederland beheert zijn natuur, maar beheert zijn dieren niet meer

Wolven, ganzen, bevers en dassen krijgen steeds meer ruimte. De rekening voor Nederland liep vorig jaar op tot ruim 92 miljoen euro. De vraag is niet óf natuurbeheer nodig is, maar waarom Nederland pas ingrijpt wanneer de schade al uit de hand is gelopen.

Door Piet Croughs

Nederland presenteert zich graag als een land waarin alles zorgvuldig wordt geregeld. We bouwen dijken voordat het water komt, onderhouden onze wegen voordat ze onveilig worden en plannen onze ruimtelijke inrichting tot achter de komma. Maar zodra het over wildbeheer gaat, lijkt die bestuurlijke daadkracht ineens te verdwijnen.

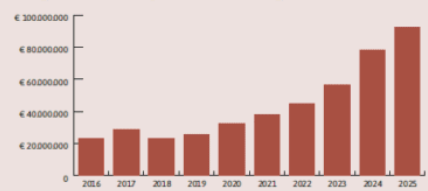
De cijfers spreken inmiddels voor zich. In 2025 keerden de provincies via BIJ12 ruim **92 miljoen euro** uit aan tegemoetkomingen voor faunaschade. Dat bedrag ligt opnieuw op een historisch hoog niveau. Achter dat bedrag schuilt een fundamentele vraag: hoeveel schade zijn we bereid te accepteren voordat natuurbeheer weer daadwerkelijk beheer wordt?

Cijfers faunaschade 2025

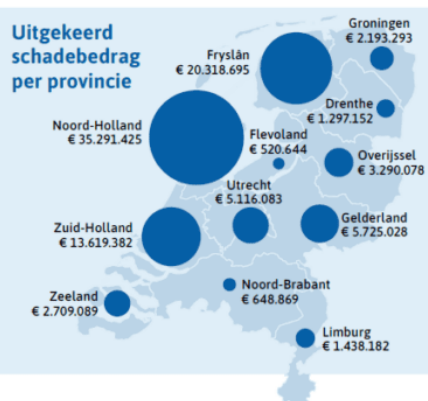
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in het schadejaar 2025 namens de provincies heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2024 tot en met 31 oktober 2025.

Totaal uitgekeerde tegemoetkomingen in 2025 door provincies: **€ 92.167.920**

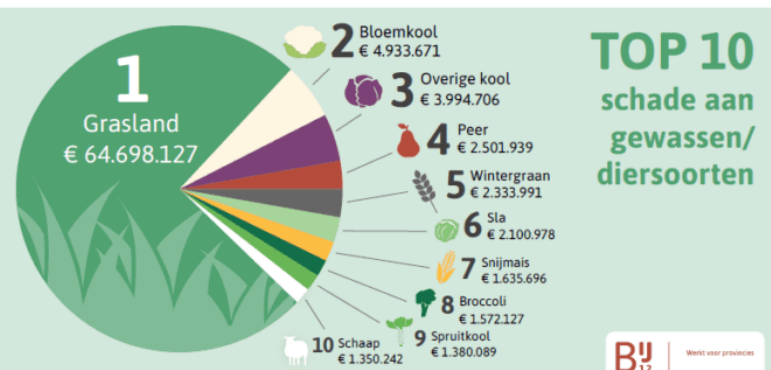
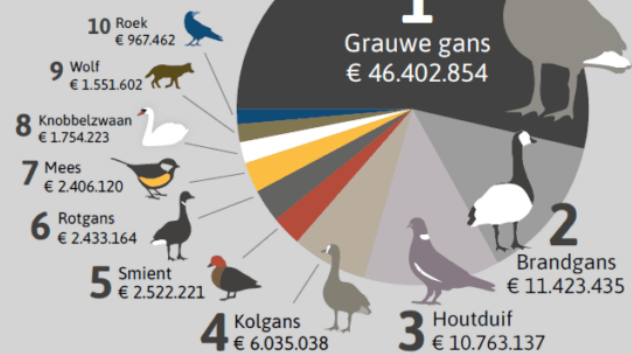
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2016



Uitgekeerd schadebedrag per provincie



TOP 10 schadeveroorzakende dieren



In schadejaar 2025 behandelde BIJ12 12.631 aanvragen voor een tegemoetkoming in faunaschade. In totaal heeft BIJ12 vorig jaar ruim € 92 miljoen uitbetaald namens de provincies. Veruit het grootste deel van dit bedrag (80%) ging naar schade door watervogels, vooral aan voorjaars- en zomergras. De schade door wolven bedroeg ruim € 1,5 miljoen.

Een natuur die overal wordt gestuurd

Ironisch genoeg is Nederland misschien wel het meest intensief beheerde natuurlandschap van Europa.

Waterstanden worden kunstmatig geregeld. Heide wordt geplagd. Graslanden worden gemaaid. Bossen worden uitgedund. Recreatie wordt gestuurd met paden en rasters. Stikstofdepositie wordt gemonitord. Er zijn Natura 2000-beheerplannen, faunabeheerplannen, ecoducten, ecologische verbindingzones en uitgebreide populatietellingen.

Vrijwel ieder onderdeel van de natuur wordt actief gemanaged.

Behalve de populaties van grote en schadeveroorzakende diersoorten.

Juist daar lijkt Nederland de overtuiging te hebben ontwikkeld dat de natuur zichzelf wel regelt. Dat klinkt aantrekkelijk, maar in een land waar nauwelijks nog sprake is van echte wildernis en vrijwel ieder landschap door mensen is ingericht, bestaat een volledig natuurlijke balans eenvoudigweg niet meer.

Ganzen: het grootste probleem waar bijna niemand over spreekt

Wie het jaarlijkse schadeoverzicht van BIJ12 bekijkt, ziet onmiddellijk welke diersoort financieel veruit de grootste impact heeft: de gans.

Het gaat allang niet meer alleen om trekvogels die enkele maanden in Nederland verblijven. De afgelopen tientallen jaren zijn grote aantallen ganzen hier permanent gaan broeden. Door zachte winters, voedselrijke landbouwgebieden, veilige natuurgebieden en een vrijwel volledig gebrek aan natuurlijke vijanden groeien populaties jaar na jaar.

Vooral grauwe ganzen, Canadese ganzen, brandganzen, kolganzen en nijlganzen veroorzaken omvangrijke landbouwschade.

Boeren zien complete graslanden kaalgevreten worden. Jonge gewassen verdwijnen voordat ze zich kunnen ontwikkelen. Melkveehouders moeten extra voer aankopen omdat weilanden onvoldoende opbrengst leveren. Akkerbouwers lopen opbrengstverlies op doordat jonge gewassen worden weggevreten of vertrapt.

Daar blijft het niet bij.

Ganzen vervuilen zwemwater met grote hoeveelheden uitwerpselen, zorgen voor overbemesting van natuurgebieden, verdringen andere vogelsoorten en vormen een serieus risico

voor de luchtvaart. Rond Schiphol wordt al jarenlang intensief geprobeerd om ganzen uit de omgeving te weren omdat een botsing tussen een vliegtuig en een zwerm ganzen desastreuze gevolgen kan hebben.

Ondanks tientallen jaren onderzoek, pilots en beheerplannen blijft de populatie op veel plaatsen hoog. Dat is geen biologisch probleem. Dat is een bestuurlijke keuze.

Bevers: succesverhaal wordt kostenpost

Hetzelfde patroon zien we bij de bever.

De herintroductie van de bever geldt internationaal als een natuursucces. Een soort die vrijwel verdwenen was, leeft inmiddels weer in grote delen van Nederland. Maar succes kent ook grenzen. Bevers graven gangen in dijken, ondermijnen waterkeringen, beschadigen oevers en kappen grote aantallen bomen. Alleen al de waterschappen besteden jaarlijks miljoenen euro's aan herstelwerkzaamheden. De paradox is opvallend.

De overheid investeerde tientallen jaren in de terugkeer van de bever, maar moet nu opnieuw miljoenen uitgeven om de gevolgen van dat succes beheersbaar te houden. Ingrijpen gebeurt echter pas wanneer de veiligheid daadwerkelijk onder druk komt te staan. Dan moeten individuele dieren alsnog worden gevangen of gedood.

Preventief beheer had veel van die situaties kunnen voorkomen.

De das: beschermd, maar niet zonder gevolgen

Ook de das laat zien hoe moeilijk Nederland is geworden in het voeren van actief natuurbeheer.

De populatie heeft zich de afgelopen decennia sterk hersteld. Dat is ecologisch gezien positief, maar brengt ook nieuwe problemen met zich mee. Dassengangen veroorzaken verzakkingen van spoorlijnen, ondergraven dijken en zorgen lokaal voor landbouwschade. Herhaaldelijk moest het treinverkeer worden

stilgelegd omdat tunnels onder het spoor instabiel werden. Toch blijft effectief beheer juridisch ingewikkeld. Iedere ingreep vereist uitgebreide onderbouwingen, vergunningen en vaak langdurige procedures.

De wolf: debat zonder einde

De wolf vormt inmiddels misschien wel het meest gepolariseerde natuurdebat van Nederland.

Voorstanders zien de terugkeer als herstel van een oorspronkelijk ecosysteem. Tegenstanders wijzen op toenemende aanvallen op landbouwhuisdieren, incidenten met mensen en de groeiende maatschappelijke onrust. Inmiddels leven tientallen wolven permanent in Nederland en worden vrijwel jaarlijks nieuwe welpen geboren. Provincies bevinden zich in een vrijwel onmogelijke positie. Enerzijds moeten zij Europese natuurwetgeving naleven. Anderzijds worden zij geconfronteerd met boeren, recreanten en inwoners die steeds vaker vragen om ingrijpen. Het gevolg is een systeem waarin vrijwel iedere vergunning juridisch wordt aangevochten. Daardoor verschuift de feitelijke besluitvorming steeds vaker van provinciebesturen naar de rechtbank.

Een overheid die steeds achter de feiten aanloopt

- Niet alleen bij inheemse soorten ontbreekt een duidelijke beheervisie.
- Ook bij invasieve exoten loopt Nederland structureel achter de feiten aan.
- De Aziatische hoornaar breidt zich snel uit.
- De tijgermug vestigt zich op steeds meer locaties.
- De nijlgans is op veel plaatsen al niet meer weg te denken.
- Steeds opnieuw luiden wetenschappers jaren vooraf de noodklok, waarna politieke besluitvorming, juridische procedures en maatschappelijke discussies ervoor zorgen dat daadwerkelijke maatregelen pas worden genomen

wanneer de soort zich al stevig heeft gevestigd.

- Preventie blijkt keer op keer goedkoper dan bestrijding.

Wat ontbreekt aan het Nederlandse natuurbeheer?

- Het fundamentele probleem is niet dat Nederland te veel natuur heeft.
- Het probleem is dat Nederland onvoldoende onderscheid maakt tussen natuurontwikkeling en populatiebeheer.
- Bescherming is jarenlang vrijwel synoniem geworden met niets doen.
- Terwijl modern natuurbeheer juist draait om actief sturen.
- Dat betekent niet automatisch grootschalig afschot.
- Het betekent wel dat overheden vooraf bepalen welke populatieomvang ecologisch én maatschappelijk verantwoord is, welke schade acceptabel wordt geacht en welke maatregelen volgen zodra die grens wordt overschreden.
- In veel andere Europese landen gebeurt dat al veel langer.
- Daar worden populatiedoelen vastgesteld, worden jaarlijkse beheerquota gehanteerd en wordt eerder ingegrepen voordat schade escaleert.
- Nederland blijft daarentegen vaak hangen in langdurige juridische discussies over individuele dieren, terwijl de populaties als geheel blijven groeien.

De rekening blijft oplopen

- Het bedrag van ruim 92 miljoen euro aan schadevergoedingen vertelt uiteindelijk maar een deel van het verhaal.
- Daar bovenop komen de kosten voor dijkherstel, spoorreparaties, verkeersmaatregelen, natuurbeheer,

waterbeheer, preventieve rasters, monitoring, juridische procedures en ambtelijke capaciteit.

- Ook de maatschappelijke kosten zijn aanzienlijk.
- Boeren verliezen vertrouwen in het beleid.
- Omwonenden raken verdeeld.
- Natuurorganisaties en landbouworganisaties staan tegenover elkaar.
- Provincies belanden steeds vaker tussen Europese regelgeving, landelijke politiek en rechterlijke uitspraken.

Van beschermen naar beheren

Nederland hoeft niet te kiezen tussen natuur en mens. Het echte vraagstuk is of we bereid zijn natuur daadwerkelijk te beheren. Bescherming zonder grenzen leidt uiteindelijk niet tot minder ingrijpen, maar juist tot zwaardere ingrepen wanneer populaties uit balans raken. De wolf, de bever, de das en vooral de gans laten allemaal hetzelfde patroon zien: jarenlang uitstel, oplopende schade, maatschappelijke polarisatie en uiteindelijk noodmaatregelen die veel ingrijpender zijn dan tijdig beheer ooit zou zijn geweest. Misschien is het daarom tijd om natuurbeheer weer letterlijk te nemen. Niet alleen beschermen wat leeft, maar ook verantwoordelijkheid nemen voor de gevolgen wanneer bescherming succesvol is geworden.

Waarschuwing: al 30 besmette

wilde zwijnen aangetroffen in Limburg met Toxocara cati

Vandaag hebben wij vernomen dat inmiddels bij ongeveer 30 wilde zwijnen in Limburg een besmetting met **Toxocara cati** (spoelworm) is vastgesteld. Hierdoor zijn deze dieren **niet meer geschikt voor consumptie**.

Wij hebben uitgezocht wat deze besmetting met **Toxocara cati** inhoudt, welke risico's eraan verbonden zijn en welke symptomen bij mensen kunnen optreden. Hieronder vinden jullie een samenvatting op basis van informatie van **P.A.M. Overgaauw, Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS), Divisie Veterinaire Volksgezondheid (VPH), Faculteit diergeneeskunde, Universiteit Utrecht**.

Correspondentie: p.a.m.overgaauw@uu.nl

Wat is Toxocara cati?

Toxocara cati is een spoelworm die vooral voorkomt bij katten, maar waarvan de eitjes ook in de omgeving terecht kunnen komen. Wanneer mensen deze infectieuze eitjes opnemen, kunnen de larven zich door het lichaam verspreiden en verschillende klachten veroorzaken. Deze aandoening wordt **toxocariasis** genoemd.

Preventie van besmetting van hond en kat

De European Scientific Counsel Companion Animal Parasites (ESCCAP) adviseert honden- en katteneigenaren hun dieren te laten te ontwormen aan de hand van de uitslag van fecesonderzoek en factoren die van invloed zijn op besmetting en verspreiding, zoals buiten komen, rauw vleesvoeding krijgen of prooidieren eten. Wanneer het besmettingsrisico van het individuele dier niet duidelijk is vast te stellen, wordt geadviseerd om dit minimaal 4 keer per jaar te doen.

Slechts een beperkt aantal eigenaren (24%) volgt dit advies op. Honden dragen voor 39% bij aan de omgevingsbesmetting en katten (huis- en zwervkatten) voor 46%. Nijssen rekende uit dat dit percentage voor de hond bij 4 keer per jaar ontwormen daalt naar 28%, en bij stelselmatig opruimen van de ontlasting zelfs naar 4%. Dit laatste effect is vergelijkbaar met maandelijkse ontworming. Het opruimen van hondenontlasting wordt in Nederland door gemiddeld 35% tot 40% van de eigenaren gedaan.

Van katten, die geen gebruik maken van de kattenbak, is het opruimen van ontlasting niet zo eenvoudig. De kat zoekt een plek met los materiaal om de ontlasting te kunnen begraven. Meestal gebeurt dit in de (moes)tuin, bossages, de zandbak en kinderspeelplaatsen. Deze laatste hebben steeds vaker een ondergrond van los zand in plaats van rubber matten of kunstgras. Ongeveer de helft van de huiskatten gebruikt voornamelijk de kattenbak, de rest defeceert buiten (44%) of gebruikt beide mogelijkheden (8%).

Onderzoek in Japan met nachtcamera's, gericht op 3 openbare zandbakken, wees uit dat hierin gedurende 5 maanden 961 katten- en 11 hondenfeces werden gededoneerd en dat in dit 80% van de gevallen 's nachts gebeurt. Recent onderzoek in Nederland gaf aan dat in gemiddeld 20% van de onderzochte zandbakken en parken in Assen, Utrecht en Den Haag toxocara-eitjes werden gevonden. Van de 116 grondmonsters bleek 12,9% positief te zijn. Uit onderzoek in Polen bleek dat de besmetting van tuinen het grootst was met 6,4 eitjes per gram aarde, in vergelijking met andere plekken zoals parken, straten, strand en speelweiden.

Mogelijke gevolgen voor de mens

Bij een lichte besmetting ontstaan vaak geen klachten. Bij een grotere besmetting kunnen onder andere optreden:
vermoeidheid en een grieperig gevoel;

- – koorts;
- – buikpijn;
- – hoesten of luchtwegklachten;
- – vergroting van de lever;
- – oogproblemen, in ernstige gevallen met vermindering van het gezichtsvermogen;
- – zeldzaam: klachten aan het zenuwstelsel.

Kinderen lopen relatief meer risico, omdat zij vaker contact hebben met grond en sneller hun handen of voorwerpen in de mond stoppen

Besmettingsroutes

Besmetting kan plaatsvinden door het opnemen van eitjes uit een besmette omgeving, bijvoorbeeld via:

- – grond of zand;
- – ongewassen groenten en fruit;
- – contact met besmette dieren of hun omgeving.

De eitjes van deze parasiet kunnen lange tijd in de omgeving overleven

Kinderen, voornamelijk in de leeftijd van 1 tot 3 jaar, blijken vaker geïnfecteerd te zijn met *Toxocara* en ernstigere klachten te ontwikkelen dan volwassenen. Hun immuniteit is zich nog aan het ontwikkelen en deze groep wordt in het algemeen als gevoeliger wordt beschouwd. Het is ook bekend dat kinderen vaker in contact komen met (besmette) grond en de vingers veelvuldiger in de mond steken. Ook gebruikelijke handhygiëne wordt niet altijd goed betracht.

De laatste jaren vindt het fenomeen ‘modderdag’ voor kleine kinderen vlak voor de zomer plaats. In 2017 hebben al ruim 70.000 kinderen hieraan deelgenomen. Volgens de organisator (Instituut voor Natuurbeschermingseducatie) “ontdekken

kinderen zo wat modder is, hoe je er mee kunt spelen en wat de verbinding met de aarde voor hen betekent". Dergelijke initiatieven geven in het kader van de hier genoemde infectierisico's echter ernstig te denken en 'en zouden dit moeten afraden.

Dat toxocariasis bij kinderen regelmatig kan worden gediagnosticeerd wanneer het in de differentiële diagnose wordt opgenomen, blijkt uit een onderzoek in een Pools ziekenhuis. (25) Hier werd gedurende 6 jaar tijd bij 103 kinderen van gemiddeld 7 jaar de diagnose toxocariasis gesteld. Bij alle kinderen werd, volgens de auteurs ter preventie van het ontstaan van de oculaire vorm, een behandeling met anthelmintica ingesteld zonder corticosteroïden. Dit komt overigens niet overeen met de therapierichtlijn in Nederland (24); hier is het advies om niet alle patiënten standaard te behandelen maar om corticosteroïden per patiënt te overwegen.

Belangrijke voorzorgsmaatregelen

- Was handen goed na buitenactiviteiten, tuinieren en contact met dieren.
- Was groenten en fruit zorgvuldig.
- Voorkom dat kinderen spelen in mogelijk besmette grond.
- Draag handschoenen bij tuinwerkzaamheden.
- Zorg dat honden en katten regelmatig gecontroleerd en zo nodig ontwormd worden.
- Gezien de vastgestelde besmettingen bij wilde zwijnen in Limburg is het belangrijk om extra voorzichtig te zijn met **wildbraad en vlees afkomstig van geschoten dieren.**
- **Gebruik alleen vlees waarvan bekend is dat het veilig is verklaard.**
- **De NVWA** geeft een negatief consumptieadvies voor wilde zwijnen die positief getest zijn met *Toxocara*. Daaraan wordt aangevuld dat een (jacht)hond of ander dier ook door het eten van rauw vlees besmet met *Toxocara* ziek

worden en de eitjes weer verder uitscheiden. Het advies is daarom niet opeten, niet door mens, niet door dier, en het kadaver afvoeren naar Rendac of, indien beschikbaar, via een Rendac bak op de gemeentewerf.

- Omdat niet alle gemeentes in Limburg faciliteiten ingericht hebben om kadavers in te kunnen leveren, zal de FBE Limburg een brief opstellen naar de gemeentes om de situatie uit te leggen en ze te vragen om, al dan niet tijdelijk, iets in te richten voor de jagers om de kadavers naar te kunnen afvoeren, indien deze besmet zijn.

Wij hopen jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd

Meer wasbeerhonden in Fryslân, maar ook meer afschot: provincie wil volledige populatie verwijderen

FRYSLÂN – De wasbeerhond komt steeds vaker voor in Fryslân. Waar een ontmoeting met het dier enkele decennia geleden nog vrijwel onmogelijk was, lijkt de soort zich inmiddels stevig te vestigen in het noorden van Nederland. Dat blijkt niet alleen uit waarnemingen in het veld, maar ook uit de sterk stijgende aantallen dieren die jaarlijks worden geschoten. De provincie Fryslân wil de invasieve exoot uiteindelijk volledig uit de natuur verwijderen, al betwijfelen onderzoekers of dat haalbaar is.

Opvallende ontmoeting bij Dokkumer Nieuwe Zijlen

Afgelopen maand trok een bijzondere waarneming veel aandacht. Fotograaf John Hoeksma stuitte in een weiland bij Dokkumer Nieuwe Zijlen op maar liefst acht jonge wasbeerhonden. De jonge dieren speelden ongestoord met elkaar en leken zich nauwelijks iets aan te trekken van zijn aanwezigheid.

“Ze waren gewoon aan het ravotten alsof ik er niet was,” vertelt Hoeksma. Omdat wasbeerhonden normaal gesproken erg schuw zijn en zich vooral in de schemering of 's nachts laten zien, is zo'n grote groep jonge dieren overdag een uitzonderlijk gezicht.

Hoewel de dieren door hun pluizige uiterlijk een vriendelijke en onschuldige indruk maken, geldt de wasbeerhond officieel als een invasieve exoot. Dat betekent dat het een uitheemse diersoort is die zich in Europa heeft gevestigd en mogelijk schade kan veroorzaken aan de natuur.

Populatie groeit in Noord-Nederland

Volgens onderzoeker Harrie Bosma, die zich al jarenlang bezighoudt met de soort, groeit de populatie wasbeerhonden de laatste jaren duidelijk. “Vooral in de drie noordelijke provincies zien we dat de aantallen toenemen. Het zijn waterrijke gebieden met veel moeras en dichte begroeiing, precies het leefgebied waar wasbeerhonden zich thuis voelen.” De waarneming van acht jonge dieren is volgens Bosma goed te verklaren. In de zomer beginnen jonge wasbeerhonden zelfstandig te worden. Langzaam verlaten zij hun ouders en gaan op zoek naar een eigen leefgebied. “Ze nemen steeds meer afstand van hun ouders en kunnen uiteindelijk wel twintig tot dertig kilometer verderop terechtkomen.”

Jonge dieren lopen extra risico

Juist deze jonge dieren worden relatief vaak gezien. Dat heeft alles te maken met hun onervaren gedrag. “Ze moeten de

omgeving nog leren kennen,” legt Bosma uit. “Daardoor zijn ze minder voorzichtig dan volwassen dieren.” Dat brengt ook gevaren met zich mee. Vooral in het verkeer vallen slachtoffers. Regelmatig worden jonge wasbeerhonden aangereden wanneer zij nieuwe leefgebieden proberen te bereiken.

Van Oost-Azië naar Nederland

De wasbeerhond is oorspronkelijk afkomstig uit Oost-Azië. In de vorige eeuw werd het dier naar Europa gehaald vanwege zijn pels, die populair was in de bontindustrie. Later werden duizenden exemplaren uitgezet in de voormalige Sovjet-Unie, waardoor zich geleidelijk grote populaties konden ontwikkelen. Vanuit Oost-Europa verspreidde de soort zich steeds verder westwaarts en bereikte uiteindelijk ook Nederland. Daarnaast werden sommige dieren jarenlang als huisdier gehouden. Dat is inmiddels verboden, omdat de wasbeerhond op de Europese lijst van invasieve exoten staat.

Ideaal leefgebied in Fryslân

Uit een uitgebreid onderzoek, dat eerder dit jaar in opdracht van de provincie Overijssel werd gepubliceerd, blijkt dat vooral moerasgebieden aantrekkelijk zijn voor wasbeerhonden. Dichte begroeiing biedt voldoende schuilplaatsen en er is volop voedsel beschikbaar.

Hun voedsel bestaat onder meer uit:

- muizen;
- amfibieën;
- slakken;
- insecten;
- aas.

Volgens Bosma blijkt uit zenderonderzoek bovendien dat de dieren zelfs schapenmest eten. Binnen Fryslân zijn vooral het Lauwersmeergebied, de Friese meren en het zuidwestelijke deel

van de provincie bijzonder geschikt als leefgebied.

Provincie zet in op volledige verwijdering

Omdat de wasbeerhond op de Europese Unielijst van invasieve exoten staat, zijn lidstaten verplicht maatregelen te nemen om verdere verspreiding tegen te gaan. De provincie Fryslân heeft daarom een ambitieus doel vastgesteld: de volledige populatie uit de provincie verwijderen. De uitvoering ligt bij de Faunabeheereenheid Fryslân (FBE). De organisatie beschikt de afgelopen jaren over steeds meer mogelijkheden om de dieren op te sporen en te bestrijden. Zo mag tegenwoordig ook 's nachts worden gejaagd en kunnen extra vangmiddelen worden ingezet.

Sterke stijging van het afschot

De intensivering van de bestrijding is duidelijk zichtbaar in de cijfers.

In Fryslân werden geschoten:

- **2023:** 16 wasbeerhonden;
- **2024:** 52 wasbeerhonden;
- **2025:** 122 wasbeerhonden.

Een groot deel van de dieren werd gevonden in Midden-Ooststellingwerf. Volgens de Faunabeheereenheid betekent dit echter niet dat de dieren eenvoudig zijn op te sporen. Integendeel. Voor het afschieten van de 122 wasbeerhonden waren vorig jaar ongeveer **1.150 afzonderlijke jachtacties** nodig. De FBE stelt dat zowel de intensiteit als de effectiviteit van het beheer de afgelopen jaren sterk is toegenomen.

Schade nog nauwelijks aangetoond

Ondanks de actieve bestrijding is nog niet duidelijk welke schade de wasbeerhond daadwerkelijk veroorzaakt. Het Overijsselse onderzoek concludeert dat er op dit moment geen aantoonbare effecten op ecosysteemniveau zijn vastgesteld. Wel bestaan zorgen over grondbroedende vogels, met name weidevogels. Net als de vos en de steenmarter zou ook de wasbeerhond eieren en kuikens kunnen opeten. In Wolvega werden in 2023 relatief veel nesten door wasbeerhonden gepredeerd. Sindsdien zijn echter nauwelijks nieuwe gevallen vastgesteld.

Twijfels over de effectiviteit

Hoewel steeds meer dieren worden geschoten, neemt de populatie vooralsnog toe. Onderzoeker Harrie Bosma verwacht daarom niet dat de soort nog volledig uit Fryslân zal verdwijnen. “Je houdt ze niet tegen.”

Ook de onderzoekers die het Overijsselse rapport opstelden plaatsen vraagtekens bij de huidige aanpak. Volgens hen leidt intensieve bestrijding hooguit tot een vertraging van de verspreiding. Een daadwerkelijke afname van de populatie lijkt daarmee onwaarschijnlijk.

FBE blijft inzetten op bestrijding

De Faunabeheereenheid deelt die conclusie niet volledig. De organisatie erkent dat er waarschijnlijk veel meer wasbeerhonden in Fryslân leven dan momenteel worden opgespoord, maar ziet dat niet als reden om te stoppen. Volgens de FBE blijft intensieve bestrijding noodzakelijk om verdere uitbreiding zoveel mogelijk af te remmen en de doelen van het provinciale beleid na te streven.

Daarmee lijkt de discussie voorlopig nog niet beslecht. Terwijl de wasbeerhond zich steeds verder verspreidt in het Friese landschap, groeit tegelijkertijd de inzet om de populatie onder controle te krijgen. Of volledige verwijdering

ooit haalbaar is, blijft echter onderwerp van debat onder onderzoekers en beheerders.

bron: [Omroep Fryslân](#), 28/07/2026

“Evaluatie Functioneren Landelijke Ganzenfoerageergebieden” (BIJ12, juli 2026).

Het effect van ganzenfoerageergebieden verschilt sterk per provincie. Het succes hangt af van meerdere factoren, zoals de grootte en ligging van het gebied, het gedrag van ganzen en de uitvoering van beheer. Dat blijkt uit een evaluatie die in opdracht van BIJ12 is uitgevoerd door Sovon Vogelonderzoek Nederland en Altenburg & Wymenga.

Doel van het onderzoek

Het onderzoek beoordeelt of ganzenfoerageergebieden effectief zijn in het:

- bieden van rust- en voedselgebieden voor overwinterende ganzen;
- beperken van landbouwschade buiten deze gebieden;
- concentreren van ganzen op aangewezen locaties.

Belangrijkste conclusies

1. Het succes verschilt sterk per provincie

De resultaten lopen sterk uiteen:

- **Friesland, Gelderland en Zeeland** behalen de beste resultaten.
- In andere provincies functioneren de foerageergebieden minder goed doordat ze vaak klein zijn, versnipperd liggen of minder aantrekkelijk zijn voor ganzen.

2. Slechts ongeveer 20% van de ganzen gebruikt de foerageergebieden

Landelijk verblijft slechts ongeveer één op de vijf ganzen in een aangewezen foerageergebied. Veel ganzen blijven buiten deze gebieden foerageren, ondanks verjaging.

3. Grootte en ligging zijn bepalend

Foerageergebieden werken vooral goed wanneer zij:

- groot genoeg zijn;
- dicht bij slaapplaatsen liggen;
- liggen op locaties waar ganzen van nature al verblijven;
- voldoende voedsel bieden. Kleine of geïsoleerde gebieden trekken aanzienlijk minder ganzen aan.

4. Verjaging buiten de gebieden is vaak onvoldoende

Het beleid gaat ervan uit dat ganzen buiten de foerageergebieden worden verjaagd zodat zij naar de rustgebieden trekken. In de praktijk gebeurt dit:

- niet overal even intensief;
- niet goed gecoördineerd;
- waardoor het verschil tussen “rust binnen” en “onrust buiten” vaak te klein is.



5. Ganzen leren de gebieden nauwelijks beter benutten

De verwachting was dat ganzen na verloop van tijd zouden leren waar veilige foerageergebieden liggen. Uit de evaluatie blijkt dat dit leereffect in de meeste provincies nauwelijks zichtbaar is. Het gebruik van de gebieden is in de loop der jaren vrijwel niet toegenomen.

6. Grauwe ganzen vormen een bijzondere uitdaging

De grauwe gans verspreidt zich gemakkelijker over het landschap dan andere soorten. Daardoor verblijft deze soort relatief weinig in foerageergebieden, terwijl zij juist verantwoordelijk is voor een groot deel van de landbouwschade.

7. Schade concentreert zich wel in de foerageergebieden

Meer dan de helft van de geregistreeerde schade aan voorjaarsgras ontstaat binnen de foerageergebieden, terwijl deze gebieden gemiddeld slechts ongeveer 7% van het geschikte ganzengebied beslaan. Mogelijk komt dit mede doordat agrariërs

binnen deze gebieden vaker een schadevergoeding aanvragen.

Aanbevelingen uit de evaluatie

De onderzoekers adviseren onder meer:

- foerageergebieden groter en logischer te begrenzen;
- gebieden te kiezen waar ganzen van nature al graag verblijven;
- de samenhang tussen rustgebieden en verjaging buiten de gebieden te verbeteren;
- rekening te houden met verschillen tussen ganzensoorten;
- het beleid per provincie aan te passen aan de lokale situatie in plaats van één landelijke aanpak te hanteren.

Kernboodschap

De evaluatie laat zien dat ganzenfoerageergebieden **wel kunnen werken**, maar alleen onder de juiste omstandigheden. Succes hangt vooral af van de **ligging, omvang en inrichting van de gebieden**, én van een consequente uitvoering van het beheer buiten die gebieden. Er is daarom geen uniforme landelijke oplossing; maatwerk per provincie is noodzakelijk.